

לזכרון נצח מורינו ר' ישראל בער אוזרסר בן ר' אייזיק שלמה, זצ"ל

השבת של רבי נחמן מברסלב

שבת פקודי

אלה פקודי המשכן ... (ל"ח, כ"א)

... על כן חמל עלינו ה' יתברך והקדים לנו רפואה למכה וצוה לישראל לבנות את המשכן שיש בו כל הקדשות של הבית המקדש. ובוה הפליא חסדו עמנו, שלמד למשה להמשיך תקון נפלא כזה שיהיה כח להמשיך קדשת הבית המקדש גם בהלכס במדבר שמים מקום נחש ושרף ועקרב וכו'. ובוה המשיך תקון לדורות, שאפילו כשיחרב הבית המקדש, בעוונותינו, יהיה לנו כח להמשיך קדשת הבית המקדש על ידי בתי כנסיות ובתי מדרשות שאנו בונים בימי החרבן, שהם בחינת מקדש מעט, כמו שכתוב: כי הפיצותים בגוים וכו' ואהי להם למקדש מעט וכו'. כי עיקר הכח להמשיך קדשת הבית המקדש על הבתי כנסיות ובתי מדרשות שאנו בונים בחוץ לארץ בימי החרבן הוא על ידי קדשת המשכן שהמשיך משה תקון כזה להמשיך כל קדשת הבית המקדש במדבר, על ידי זה יש לנו כח גם עתה להמשיך קדשת הבית המקדש אחר החרבן על ידי הבתי כנסיות ובתי מדרשות, ועל כן תכף בשעת הקמת המשכן רמו על החרבן, כמו שכתוב: אלה פקודי

המשכן משכן וכו', שדרשו רבותינו ז"ל: משכן בבנינו, משכן בחרבנו. כי עיקר הקמת המשכן היה בשביל זה, כדי שיהיה כח לישראל להמשיך קדשת המשכן שהוא קדשת הבית המקדש גם אחר החרבן. (לקוטי הלכות - הלכות חול המועד ד' - אות י"ב)

אדני הקדש ... (ל"ח, כ"ז)

התומכי אורייתא שמחזיקין תלמידי חכמים בממונם (ועל ידי זה התלמידי חכמים עוסקים בתורה ומחדשים הלכות), על כן הם בבחינת אדני המשכן שכל המשכן הקם עליהם, ושם במשכן נולדו ונתגלו כל הלכות התורה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל. ומחמת שעל ידי אלו ההלכות

זוכין להתגלות אחדות הפשוט יתברך מתוך פעולות נשתנות, וזה תלוי באהבה ואחדות שבין ישראל, ועל כן נצטוו בתרומת אדנים לתת מחצית השקל דייקא, להורות שכל אחד מישראל אין לו שלמות, כי אם על ידי חברו, כי צריכים שיכללו כלם זה בזה באהבה ואחדות גדול, עד שעל ידי זה יתגלה אחדותו הפשוט יתברך גם כן, שזה בחינת ההתגלות אלקות שהיה במשכן.

וזה בחינת העשיר לא ירבה והדל לא ימעט, בחינת ורש לא שמע גערה, בחינת ולא נכר שוע לפני דל, כי אי אפשר להכלל באחדות הפשוט, כי אם על ידי ענוה ובוטול שלא יתפאר אחד על חברו, חס ושלו, רק אדרבא כל אחד יבטל עצמו לגבי חברו. ומזה ראוי שילמדו עצמם העשירים שלא יתגאו לעולם במתנת ידם, אפילו כשנותנין הרבה ומחזיקים התלמידי חכמים בכל פרנסתם והצטרותם, אף על פי כן לא יתגאו בזה על העניים, חס ושלו, כי העשר והכבוד מלפניו יתברך, והשם יתברך מוריש ומעשיר; אדרבא ראוי להם להתבייש מאד, ולהתבטל לפני העניים מגודל החסדים שעשה עמהם השם יתברך שהשפיע להם עשירות כזה, שזוכין להחזיק התלמידי חכמים, וגם עדיין יש להם עשר רב בביתם, והעניים והדלים שהם גם כן אנשים כשרים כמותם, ואולי יש בהם טובים מהם ואין בביתם לחם ושמלה, ואינם זוכים להחזיק התלמידי חכמים. אך לו יתברך נתכנו עלילות וכל דרכיו ונהגותיו יתברך בודאי ישירים ותמימים, אבל על כל פנים צריכין לזוהר שלא יתגאו ויתפארו בצדקתם על העניים, רק יהיו עמהם באחדות אחד באהבה גדולה, ועל ידי זה נתגלה אחדותו הפשוט יתברך, שזה עיקר תקון הצדקה הנ"ל (לקוטי הלכות - הלכות פריקה וטעינה ד' - אותיות ל"ז לפי אוצר היראה - צדקה - אות פ"ג)

הוקם המשכן ... (מ', י"ז)

צריך האדם העושה משא ומתן ומלאכות, להרים ידו להשם ולשעבד כל מחשבתו ועשייתו ודבורו להשם יתברך, בחינת: "גל על ה' דרכך וכו'", ולהאמין באמונה שלמה שאין האדם עושה כלל, רק שאנו מקיבים לעשות איזה עסק במשא ומתן ומלאכה, מחמת שכן רצונו יתברך, כי יש סודות וכוונות גדולות בכל ענייני משא ומתן ומלאכות, כי מבררין ברורין וניצוצות קדושות על ידי המשא ומתן ומלאכות, כידוע, ובשביל זה לבד צריכין לעשות מעט משא ומתן או איזה מלאכה, כי כן רצונו יתברך, וכמאמר רבותינו ז"ל: טוב תורה עם דרך ארץ. אבל באמת אין האדם עושה כלל, ואין הפרנסה נמשכת על ידי העשיה הגשמית כלל, כי אם אדרבא, עיקר הפרנסה נמשכת על ידי ביטול ה"ל"ט מלאכות, דהיינו על ידי הארת הרצון, שהוא בחינת קדשת שבת, דמינה מתברכין כל שתא יומין.

וכשיודעין זאת באמת ובאמונה שלמה, על ידי זה ממשיכין הקדשה של שבת לששת ימי החל, ועל ידי זה מקדשין ששת ימי המעשה בקדשת שבת, ועל ידי זה מבררין ומזככין כל

ה"ל"ט מלאכות מזהמת הנחש, מבחינת ל"ט קללות, וזוכין על ידי זה שיהיה כל ה"ל"ט מלאכות בבחינת מלאכת המשכן, ואז ה"ל"ט מלאכות הם בבחינת ט"ל אורות, בחינת הארת הרצון, בחינת טללי רצון, כי זוכין לקבל הארת הרצון משבת לששת ימי המעשה. ואזי כשזוכין לעשות כל המשא ומתן והמלאכות בבחינה זו, אזי אף על פי שעושה משא ומתן ומלאכה, אינו נחשב בשם עשיה כלל, רק בחינת המלאכה נעשית מאליה, כמו שכתוב במשכן: "הוקם המשכן", "תיעשה המנורה", וכן אצל בית המקדש נאמר: "והבית בהבנתו", כי כל מלאכת המשכן ובית המקדש הייתה נעשית מאליה, רק שהם היו מכונים ברצונם לעשות

המלאכה, והמלאכה הייתה עולה בידם מאליה. וזה בחינת: "ששת ימים תעשה מלאכה ויום השביעי שבת" - 'תעשה' דייקא, כי על ידי שבת זוכין שתהיה המלאכה נעשית מאליה, כי עיקר קיום של ששת ימי המעשה ושל כל המלאכות הנעשין בהם, הכל הוא רק על ידי שביתה ומונוחה של שבת, שהוא בחינת הארת הרצון שמאיר בשבת. ובבחינה זו צריך האדם לעשות כל המלאכות ומשא ומתן שלו שבששת ימי המעשה, היינו לידע ולהאמין באמת שהוא אינו עושה כלל, רק הכל בכח השם, שעל זה הזהירה התורה שלא לומר, חס ושלו, "כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה וכו'", כי הידים הם כלי המעשה של כל ה"ל"ט מלאכות, ואי אפשר להידים להמשיך הפרנסה על ידי ה"ל"ט מלאכות, כי אם על ידי שמקבלין ומתברכין מבחינת הידים שיש בים החכמה, שמשם עיקר הפרנסה, בבחינת "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון", כי שם מאיר הארת הרצון, שהוא בחינת קדשת שבת. וכשזוכין לזה, אזי באמת גם בששת ימי החל אין צריכין לעשות שום עבדא ושום מלאכה כלל, כי בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתם נעשית על ידי אחרים, כמאמר רבותינו ז"ל, כי אז המלאכה נעשית ברצונו לבד, שהוא רוצה בהמלאכה, ואזי תכף נעשית על ידי אחרים, כמו שכתוב: "ועמדו זרים ורעו ציאנכם וכו'". (לקוטי הלכות - הלכות שבת ג' - אותיות ד' ז' לפי אוצר היראה - ממון ופרנסה - אות י"ז)



... אני איש פלא, ונשמתי פלא גדול, חידוש רמוע עדיין לא היה בעולם ...

עצות ותפילות

(לקוטי עצות – מחלוקת ומריבה, א')

צריך לזוהר מאד שלא יבלבל אותו המחלקת שבין הצדיקים, רק יאמין בקלם, כי כל הבלבלים שבאים בדעתו על הצדיקים מחמת המחלקת שביניהם ושאר קשיות שקשה לו עליהם, הכל בא עליו מחמת שפגם בטפי מוח, שמחמת זה רוצים לגרשו מן החיים האמתיים ונצחיים, שהם הצדיקי אמת ונלווים אליהם. וצריך לחוס על עצמו וליקח לעצמו תוכחה ומוסר מזה בעצמו, שנפלים בלבו קשיות על צדיקי אמת, ועל-ידי-זה ישוב אל האמת (לקוטי מוהר"ן - סימן ה'; ועיין צדיק - סימן ח').

... ובכן תזכני ברחמיך הרבים, להאמין בצדיקי אמת, ולא יכנס במחשבתך ודעתי שום הרהור ומחשבה כלל על המחלוקת שיש בין הצדיקי אמת. רק אזכה להאמין בצדיקי אמת באמונה שלמה ולא יהיה לי שום הרהור וקשיא עליהם ועל המחלוקת שביניהם כלל.

רבונו של עולם. אם אמנם פגמתי בטפי מוחי, אשר על ידי זה איני ראוי וכדאי להתקרב לצדיקי אמת, ולזכות להאמין בהם באמת, אשר מחמת זה באים עלי מחשבות חוץ והרהורים להרהר אחריהם, חס ושלום. אנא ה' אל תעשה עמי כחטאי ואל תדינני כמפעלי, ועשה למענך ולא למעני, ומלא בקשתי ברחמים. וזכני שלא יכנס בלבי שום קשיא והרהור כלל על הצדיקי אמת ועל המחלוקת שביניהם, רק אזכה להאמין בהם תמיד באמונה שלמה באמת. וחמל עלי ברחמיך הרבים, וזכני לשוב אליך באמת ולהשיג ארחות חיים, ובמקום שקלקלתי שם אתתקן. ותשיב אותי ברחמיך וחסדיך הגדולים, ממוות לחיים, מחמץ למצה, מיראה רעה ליראה טובה, מקול פגום מחכמה פגומה לקול טוב לחכמה טובה, "תודיעני ארץ חיים שובע שמחות את פניך נעימות בימיך נצח. כי עמך מקור חיים באורך נראה אור". (לקוטי תפילות א' – מתוך תפילה ה')

שיחות

(מרי ישראל אודסר, זצ"ל)

סיבב סיבה: אנחנו היינו חמשה אחים בבית, כמעט כולם היו יותר מבוגרים ממני, והייתה השגחה שאני לקחתי את הכיכר לחם והוצאתי ונתתי לרבי ישראל, כשראיתי את רבי ישראל, הצורה שלו, אז חשבת זה האיש הוא צדיק נסתר ואצלו אני אמצא מה שאני מחפש, אמונה ויראת שמים... אני חשבת ככה, והוא נתן את היד בתוך הכיס והוציא כסף, לשלם לי בעד הלחם, ואני חושב את זה, אז הוא אמר, הוא נתן לי את הכסף ואמר לי: "אולי אפשר לאכול הלחם אצלכם בבית?"... אז הרגשתי שהוא יודע את מחשבותי ורצוני, שאני רוצה שיהיה לי קשר אתו, אבל ראיתי שזה דבר רחוק, כי האבא לא יסכים על זה, לא מחמת שהוא לא רוצה, כי אנחנו צריכים כבר לליל חמישי לאפות חלה ולחם... וצריכים לעשות לילה ולישון, וגם כן הבית קטנה ואין לנו בשביל אורח מקום לאכול, והוא יבזה אותי, "מה אתה שואל שאלה כזו? אבל רציתי שיהיה לי קשר עם רבי ישראל..."

סיפור

(ספר ימי מוהר"ת [רבי נתן] – סימן כ' המשך)

... והנה גודל חלקת העצה שהייתה לי אז, ועוצם המניעות והיסורים שהיה לי אז בענין נסיעה זאת אי אפשר לבאר והשם יתברך עזרני לשבר כל המניעות, ובשעה אחת נגמר בדעתי לנסוע בעת שהיה הזמן קצר מאד לעסק בנסיעה הזאת אבל השם יתברך הזמין לי מיד עגלה ומעות על הוצאות קצת כי תכף כשנתחזקתי בדעתי לנסוע בודאי ויעבור עלי מה, תכף סייעני השם יתברך והזמין לי צרכי נסיעתי כי כן דרכו יתברך תמיד כי הבא לטהר מסייעין לו, וכל המניעות הם רק מניעות המוח ואף על פי שנדמה להאדם שיש לו מניעות גדולות באמת שאי אפשר לשברם, אף על פי כן באמת כלם הם רק מניעות המוח ואם יגביר החשק והרצון כראוי ויכסוף באמת לגמור הדבר שבקדשה בודאי ישבור כל המניעות וכו' (כמבואר אצלנו במקום אחר [לקוטי מוהר"ן - סימן ס"ו]) אבל אני בעניי ראיתי זאת בעיני כמה פעמים בלי שיעור ונסעתי עם העגלה שהלכה לנעמירוב ויצאתי

ממאהלוב ביום חמישי בערך ב' שעות ויותר אחר חצות היום ואני הבנתי שאני מכרח להיות בברסלב על אותו השבת כי ידעתי שתכף אחר שבת יסעו כל החברים מפה לזיסלב והייתי חושב בדעתי איך להתנהג כי העגלה הלכה לנעמירוב ומי יודע אם אוכל להגיע ביום ששי לנעמירוב בעוד היום גדול שאוכל לנסוע עוד מנעמירוב לפה ברסלב על שבת וגם יהיו לי יסורים מאבי נרו יאיר שאינו מסכים גם כן על עניין נסיעתי זאת, מכל-שכן כשאבוא פתאום בערב שבת אחר חצות וארצה ליסע מביתו תכף, בודאי יקפיד עלי על כן הייתי מתגעגע מאד שהבעל עגלה ימהר ויחיש מסעו, באופן שאוכל לבוא בעוד היום גדול סמוך לנעמירוב, באופן שאוכל לחפש אחר איזה עגלה בדרך שתסיע עמי לברסלב כי סמוך לנעמירוב יכולים לעקם הדרך לקהלת ברסלב כדי שלא אצטרך כלל להיות בנעמירוב.

מכתב

(ספר אבי הנחל א' - מכתב מ"ג, המשך)

... ואני, היינו זה הבעטלר העוור שמספר כל זה, הייתי אז תינוק לגמרי והייתי גם-כן שם, ועניתי ואמרת להם, אני זוכר כל אלו המעשיות, ואני זוכר לאו כלום, און איך גידייניק גאר נישט. ענו ואמרו זאת היא מעשה ישנה מאד יותר מכלם, והיה חידוש גדול אצלם שהתינוק זוכר יותר מכלם. בתוך כך, בא נשר גדול ואמר להם שיצאו כדרך זקנותם, שכל מי שזקן יותר יצא תחילה, והוציא כלם מן המגדל, והוציא תחילה את התינוק הנ"ל, כי באמת הוא זקן יותר מכלם. וכן כל מי שהיה נינק יותר הוציא קדם. והזקן הגדול הוציא באחרונה, כי כל מי שהיה נינק יותר - היה זקן יותר, והזקן שבהם היה נינק יותר מכלם. ואמר להם הנשר הגדול הנ"ל, אני אפרש לכם את המעשיות שספרו כל הזקנים, כי זה שספר שהוא זוכר גם כשחתכו את התפוח מן הענף, היינו שהוא זוכר גם כשחתכו את טבורו בעת ההולדה. והשני אמר שזוכר בשעה שהנר דולק, היינו שהוא זוכר גם כשהיה בעבור שהיה נר דולק על ראשו. וזה שאמר שזוכר גם בעת שהתחיל רקום הפרי, היינו שזוכר גם כשהתחיל להתרקם הגוף, דהיינו בעת יצירת הוולד. וזה שזוכר בעת שהיו מוליכים הגרעין לנטע הפרי, היינו שזוכר גם כשנמשכה הטיפה בעת הזווג. וזה שזוכר את החכמים שהיו ממציאים את הגרעין, היינו שזוכר גם כשהיה הטיפה עדיין במוח, כי המוחין ממציאים את הטיפה. וזה שזוכר את הטעם היינו הנפש, והריח היינו הרוח, והמראה היינו הנשמה. והתינוק אמר שזוכר לאו כלום, כי הוא למעלה מן הכל וזוכר אפילו מה שהוא קדם מנפש רוח נשמה, שהוא בחינת אין. וברך אותם. ולי, היינו זה התינוק הבעטלר העוור שהיה תינוק אז, שהוא מספר כל זה, אמר הנשר הגדול הנ"ל, אתה בא עמי כי אתה כמותי, כי אתה זקן מאד ועדיין אתה נינק מאד, ועדיין לא התחלת לחיות כלל, ואף-על-פי כן אתה זקן מאד. וגם אני כך כי אני זקן ועדיין אני נינק וכו'. נמצא שיש לי הסכמה מאותו הנשר הגדול שאני חי חיים ארְכִיִם. ועתה אני נותן לכם חיים ארְכִיִם שלי במתנה לדרשה. ונעשה שם שמחה וחדוה גדולה ועצומה מאד מאד.

אם תרצה להביט בעין האמת, תראה מרחוק פלאות ה' אשר לא נשמע ולא נראה כזאת מימות עולם. רבנו הנורא ז"ל אמר על עצמו בעת שסיפר המעשה הזאת, שאם לא היה יודע בעולם כי אם זאת המעשה היה גם-כן חידוש גדול מאד.

ספור הבעטלירס הוא כולל כמעט כל השיעור קומה, כי הראשון היה עוור, והשני היה חרש, והשלישי היה כבד פה, והרביעי היה צווארו עקם, והחמישי היה בעל חטטרת, והשישי היה בלא ידיים, והשביעי היה בלא רגלים. ובאמת היו שלמים בכל האברים הנ"ל בשלמות גדול שאין שלמות אחריו, רק אדרבא, מחמת גודל הפלגות שלמות מעלתם ומדרגתם הגבוהה והעצומה והנוראה מאד, וכן מחמת גודל התגברות ההעלמה של זה העולם, על-כן נראים בעיני העולם כעוור וחרש וכיוצא בזה. המעתיך בעדו ומזכירו לטוב תמיד, המעתיק ישראל לב אודעסר

אבא אבא